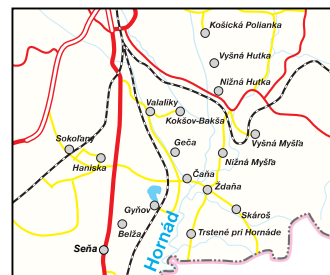

Tretí najlepší slovenský časopis v kategórii neziskových a rozpočtových organizácií súťaže Podnikové médium roka za roky 2012, 2017 a 2018. Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Seňa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

- Prvýkrát budú naraz komunálne aj krajské voľby
- Rozmaring na Worldfestival Parade Brunssum v Holandsku
- Obecné podujatia po trojročnej prestávke lákali
- Ako zmení náš región Volvo a rýchlostná cesta?
- Experti na pôdu testujú u nás semená

Mladučký účastník Abovských folklórnych slávností v Skároši (strana 2)

Región plný noviniek

Prvý šípkarský turnaj v Nižnej Hutke, prvý nohejbalový v Trstenom, nový náučný chodník v Skároši. V našich obciach máme ľudí, ktorí sršia novými nápadmi. Niektoré čerpajú z tradícií, ďalšie sú naskrz moderné. A tak sme toto leto boli svedkami prvých furmanských pretekov, naše folklórne súbory cestovali po Slovensku aj v zahraničí. Mladí futbalisti, horskí cyklisti či hasiči sa zlepšovali vo svojom umení. Mnohí ukazujete, čo vo vás je, a tým uistujete, že náš región má vynikajúci potenciál aj pre budúcnosť.

„Budze padac?“ pýtali sa možno stokrát ľudia v Trstenom pri Hornáde počas inštalácie „dáždnikovej ulice“. Určite čakali viac dažďa, než napokon spadlo. Jeseň sa nám snaží nedostatok vlhky (neskoro) vynahradiť. V Trstenom napokon v júli pršalo len málo, no dáždniková ulica mala úspech. Prišli si ju pozrieť aj z TV JOJ.

Furmani premiérovu súťažili vo Vyšnej Myšli (strana 14)

Slovo na úvod

Čo ma prekvapilo

Čas nemá čas ... Stále nás niečo alebo niekto naháňa... Vyrušuje nás to a znervózňuje... Na druhej strane, ak povieme, že niekde čas zastal, neznamená to nič dobré a nechceli by sme tam žiť...

Som veľmi rád, že aj napriek ťažkým časom, ktoré v poslednom období prežívame, v obciach nášho regiónu čas nezastal, ani sme ho nepremárnili. Naopak, v každej zo sedemástich je viditeľné napredovanie. V dennom tempe si to možno tak neuvedomujeme. Po vynútenej vyše dvojročnej prestávke, keď sa nekonali takmer žiadne obecné akcie, mal som možnosť navštíviť viacero obcí nášho združenia.

Zostal som milo prekvapený, čo všetko sa podarilo vybudovať. Upravené verejné priestranstvá, cesty, opravené verejné budovy či nové verejnoprospešné stavby. A potešila ma už na prvý pohľad viditeľná pohoda ľudí. Som presvedčený, že za tým všetkým je inšpiratívna spolupráca, porozumenie v jednotlivých obciach medzi samosprávami a občanmi, ale aj vynikajúca spolupráca medzi obcami. Takáto spolupráca je v súčasnosti už vzácna a veľmi sa teším, že ju v mikroregióne Hornád máme. Často sa stretávam s kolegami z iných regionálnych združení. Veľmi dobre sa počúva, ako o našich obciach rozprávajú v dobrom.

Ďuprimne ďakujem občanom a dobrovoľníkom, ktorí venujú svoj voľný čas v prospech ostatných, členom komisií, poslancov obecných zastupiteľstiev, pracovníčkam na obecných úradoch a starostom obcí za ich dennodennú namáhavú prácu. Nech sa u nás čas nikdy nezastaví.

Ján Kokarda, predseda Regionálneho združenia obcí Hornád

Komunálne aj krajské voľby naraz

V sobotu 29. októbra si občania zvolia starostov a poslancov obecných zastupiteľstiev. Okrem toho si budeme po prvý raz vyberať v rovnakom termíne aj predsedu KSK, poslancov krajskej samosprávy.

► Aké sú kompetencie žúp? Samosprávne kraje (župy) sú - okrem iného:

- správcami ciest II. a III. triedy, vydávajú licencie na pravidelnú vnútroštátnu autobusovú dopravu;
- zriaďujú stredné školy;
- vydávajú povolenie na prevádzkovanie ambulancie, polikliniky, hospicu, stacionára;
- prevádzkujú domovy pre seniorov, zariadenia núdzového bývania, útulky pre bezdomovcov;
- zriaďujú knižnice, múzeá, galérie.

Redakcia

Zoznam zaregistrovaných kandidátov z obcí nášho mikroregiónu pre voľby do zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja. Volebný obvod č. 5: Košice - okolie:

1. Gejza Adam, PaedDr., PhD., 71 r., pedagóg, Geča
 3. Magdaléna Bačenková, PhD., 64 r., samostatná radkyňa, Seňa
 4. Imrich Bakši, Mgr., 37 r., zdravotnícky záchranár, Ždaňa
 15. Róbert Čarný, 51 r., konateľ, Čaňa
 19. Drahoslav Drotár, Mgr., 42 r., právnik, Valaliky
 25. Marcela Gallová, Ing., 48 r., starostka, Seňa
 26. Vincent Gazsi, 60 r., podnikateľ, Čaňa
 32. Mikuláš Hudák, 55 r., starosta, Kokšov-Bakša
 35. Marián Joška, 57 r., podnikateľ, Valaliky
 40. Ján Kokarda, Ing., 61 r., starosta obce, Ždaňa
 55. Michal Rečka, 68 r., starosta, Čaňa
 56. Juraj Roško, Ing., 43 r., technolog zvrárania, Sokolany
 60. Miroslav Sisák, Ing., 59 r., starosta, Nižná Myšľa
 64. Peter Solár, doc. RNDr., PhD., 52 r., vysokoškolský pedagóg, Seňa
 66. Róbert Šándor, Ing., 47 r., prevádzkovateľ autoškoly, Čaňa
 67. Pavol Škovran, Mgr., 51 r., dôchodca vo výsluže, Belža
 70. Jozef Véber, 57 r., technik, Nižná Myšľa
 73. Lubomír Vranka, JUDr., 49 r., starosta, Skároš
 74. Jozef Zubko, 33 r., nezamestnaný, Sokolany
- Vo volebnom obvode (za celý okres) sa volí 9 poslancov.

Predĺžená ruka hlásnika

Objavujeme web regionhornad.sk

Slávime Dni regiónu Hornád, do schránok pravidelne každý štvrtok dostávame časopis Abovský hlásnik alebo fandíme na niektorom turnaji o pohár predsedu RZOH. Napadla vám otázka prečo?

Pretože 17 obcí v okolí Košíc spojilo svoje sily, prostriedky a skúsenosti a vytvorili Regionálne združenie obcí Hornád (RZOH). Spoločné témy týkajúce sa ochrany životného prostredia, sociálneho rozvoja či turizmu sa riešia lepšie v koncepte regiónu, rovnako aj spolupráce s mimovládny organizáciami

či zahraničnými obcami. Starostovia si na pravidelných stretnutiach vymieňajú skúsenosti ohľadom samosprávy obcí i rôznych projektov. A my obyvatelia zas debatujeme o živote tu a tam na spoločne zorganizovaných podujatiach.

Aby aj návštevníci náš región lepšie poznali, prináša webová stránka RZOH www.regionhornad.sk zaujímavosti o tej-ktorej obci. Nájdete, v ktorej rubrike?

A ešte naša pravidelná súťaž! Skúste odpovedať na otázku: **V ktorom roku vzniklo Regionálne združenie**

obcí Hornád? Odpovede posielajte na e-mail regionhornad@gmail.com alebo poštou na adresu redakcie do **30. novembra 2022**. Uvedte aj svoj telefonický kontakt. Zo správnych odpovedí vyžrebujeme **jedného výhercu vecnej ceny**.

Správna odpoveď na súťažnú otázku z č. 2/2022 „Ktorá stredoveká pútnická cesta prechádza naším regiónom?“ znie: Cesta sv. Alžbety. Výhercom je **Slávka Deáková** z Košíc. Gratulujeme!

mflor

Hostili sme Abovské folklórne slávnosti

Centrum kultúry Košického kraja, kultúrne zariadenie KSK, pripravilo v spolupráci s obcou Skároš Abovské folklórne slávnosti. Konali sa v nedeľu 11. septembra 2022 v amfiteátri obce. Predstavili sa domáce folklórne skupiny, kolektívy z blízkeho okolia, ale aj hostia. Podujatie moderovala **Michaela Valíková** z Rádia Regina. Spomedzi telies z nášho regiónu si diváci mohli vypočuť Kadlubček a Kadlubek z Valalík, mužskú spevácku skupinu Hrabov z Trsteného, domáce skupiny Skárošanka a Karoske befare. Večerný program ozdobil Rozmaring zo Sene. Novinkou festivalu bolo pódium s názvom „Pláck na špivaňe“, kde si mohli návštevníci od srdca zanôtiť ľudové piesne z regiónu Abov. Predstavili sa tu okrem iných Haniščane z Hanišky a Ozvena

z Čane. Sprievodným programom celého festivalu boli školy tanca, remeselné tvorivé dielne hrnciarstva, kožiarstva, točenia sviečok, ďalej výroba pály a šupolia, pletenie koší-

kov a práca s drôtom, drevené hračky pre deti. A samozrejme nechýbali ochutnávky domácich gastronomických špecialít.

text a foto KSK, red. krátené

Obce v zrkadle štyroch rokov

Belža Spoločne veľa

Ak sa obzrieme, je čo hodnotiť. Či sme boli úspešní, posúdia občania už o „pár dní“. Ale našimi očami je práca za nami naozaj veľa.

Obnovili sme kultúrny dom zvonku a z časti aj zvnútra. V týchto dňoch sme presťahovali obecný úrad na prízemie, čím sa stal bezbariérovým.

Zvýšili sme bezpečnosť občanov pred škodami pomocou kamier, zmodernizovali telekomunikácie – získali sme optické pripojenie. Zaobstarali sme územný plán obce, významný dokument v 790-ročnej histórii Belže. Vybudovali sme oddychovú zónu pri našej fare a skráslili a sfunkčnili autobusovú zastávku. Hotová je časť novej kanalizácie a pripravujeme jej ďalšie etapy.

Podarilo sa nám pomôcť aj farnosti Belža s opravou zvonov. Založili sme tvorivé dielne a z nich vzišiel detský spevácky súbor **Belžanka**, čomu sa spoločne tešíme. Podporili sme šport, za čo sa nám odvdžali stolnotenisoví hráči.

Stále platí: čím viac hláv, tým viac rozumu. Dve ruky urobia menej ako štyri či šesť. Vďaka tomuto prístupu sa naši občania tešia záujmu dobrovoľníkov i členov občianskeho združenia **Belžanskí priatelia**.

Ondrej Pravda, starosta

Z prác na detskom ihrisku Pevnosť Belža. Od septembra 2022 už slúži malým aj veľkým

Čaňa

Zveľadená obec i región

Obzvlášť veľa práce sme zvládli urobiť od roku 2018. Začnem pri deťoch. Do tejto skupiny projektov patrí výmena trávnik na multifunkčnom ihrisku, výstavba dvojtriednej materskej školy, úplná obnova detského ihriska v areáli MŠ a ďalšieho v centre obce. V ZŠ sa podarilo zväčšiť kapacitu zrekonštruovanej kuchyne.

Keď sa hovorí, že Slovensko zaostáva v športovej infraštruktúre, záleží nám, aby sa to postupne menilo. Svedčí o tom pokračovanie budovania šatní na zimnom štadióne, nové workoutové ihrisko a predovšetkým rekonštrukcia plaveckého bazéna.

Za kľúčové akcie posledných rokov môžeme označiť dve, pričom ani jedna sa nezaobišla bez prekážok – a nemám na mysli pandémie. Išlo o vybudovanie modernej čistiarne odpadových vôd (ČOV) s vyššou kapacitou a rekonštrukciu zdravotného strediska. Tešíme sa aj z cyk-

lochodníka do Geče, niektorých opravených miestnych komunikácií a chodníkov, stavebných úprav kina, osvetleného cintorína, obnoveného domu smútku, dvoch etáp rekonštrukcie obecného úradu, parkoviska a parku.

Michal Rečka, starosta

Z prác na stavebnej časti ČOV Čaňa, rok 2020

Haniska Modernejšia a krajšia

Stavebným ruchom žije Haniska posledné štyri roky. Ukončili sme rekonštrukciu obecného úradu a kultúrneho domu s dôrazom na zníženie energetickej náročnosti. Na dvojnásobok sme rozšírili kapacitu v MŠ a zrekonštruovali kúrenie v ZŠ. Nové kuchynské zariadenie zmodernizovalo školskú jedáleň i obecnú kuchyňu. Podporili sme rozvoj nových IBV, rodinné domy sa stavajú v piatich lokalitách, ďalšie tri sú vo vysokom štádiu rozpracovania inžinierskych sietí. Aktualizovali sme územný plán obce a rozšírili obecný majetok kúpou nehnuteľností pri námestí.

V rozšírenej škôlke sú krásne priestory

Rovnako sme zvládli hromadné testovania i samotný boj s covidom. Pokračovali sme v podpore kultúry, športu a spoločenských akcií. Uskutočnili sme rozsiahle úpravy na športoviskách. Podarilo sa nám udržať obecný časopis Haniskoviny, ktorý vychádza už 15 rokov. Z fondov EÚ čoskoro zrealizujeme úpravy verejných priestranstiev pri MŠ, ZŠ a na ulici Stav – osadíme detské a fitness prvky, lavičky, príbudne tenisová stena a priestor na skok do diaľky a vrh guľou.

Miloš Barcal, starosta

Gyňov Promenáda, škôlka...

Rada sa pozerám dopredu, nie do minulosti. Teší ma robiť starostovskú prácu pre ľudí. Aj za uplynulé štyri roky vidno kus roboty.

Osvetlená gyňovská promenáda, čo je chodník medzi Novou a Malogyňovskou ulicou, sa stala obľúbeným miestom prechádzok. Za nami je ďalšia etapa rekonštrukcie vodovodu. V týchto dňoch po nemalých peripetiách súvisiacich so zvyšovaním cien dávame do chodu rozšírenú a celkovo vynovenú kuchyňu v materskej škole. Tá tiež prešla rozsiahlou rekonštrukciou. Moderný šat dostalo i jej ihrisko. Rodičom a deťom slúži nové parkovisko.

Požiadavky občanov môžeme vybavovať v čiastočne zrekonštruovanom obecnom úrade, čomu som tiež veľmi rada. Dom smútku má novú strechu, fasádu, okná aj interiér, nadobudol dôstojný ráz. Na kultúrnom dome sme vynovili fasádu aj interiér. Vyasfaltované máme všetky obecné cesty.

Testovali sme, očkovali, starali sa o tých, ktorí v čase covidu potrebovali pomoc...

Aj osobne a individuálne... Spoločne sme urobili veľa. Život stavia pred nás ďalšie výzvy.

Denisa Vargová, starostka

Rekonštruovaná kuchyňa MŠ v Gyňove

Geča Z projektu do projektu

Aj tieto starostovské štyri roky ubehli veľmi rýchlo. Sme neustále v prúde práce, jej začínania, vrcholenia, finišovania. Obec je veľmi živý organizmus. Sme veľmi radi, že rozsiahle okolie kaštieľa je upravené a ako park slúži na relax pre deti aj dospelých.

Pri frekventovanej ceste medzi Gečou a Čaňou vyrástol nový cyklochodník. Konečne môžu naši občania prechádzať z obce do obce s pocitom bezpečia.

Zima i leto nás vždy riadne preveria. Preto sa teším, že Geča a jej dobrovoľný hasičský zbor má potrebnú techniku – celkom novú. Reálne kontúry dostáva obecná kompostáreň. Novou veľkou výzvou pre nás je prebudovanie materskej školy z dvojtriedky na štvortriedku. Pribúdajúce mladé rodiny v nových domoch si to vyžadujú.

Nový šat a zníženie energetickej náročnosti má nedávno zrekonštruovaný obecný úrad a jeho spoločenské priestory. V októbri – po vyše dvoch rokoch covidovej prestávky – chystáme v ňom zvonov stretnutie s našimi seniorami v rámci mesiaca úcty k starším.

Patrik Rusňák, starosta

Detské ihrisko z projektu Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry v Geči

Obce v zrkadle štyroch rokov

Kokšov-Bakša

Ekologickým smerom

Napriek náročnosti volebného obdobia 2018 až 2022 sme dokázali v obci uspieť vo viacerých žiadostiach o granty a dotácie. Získali sme traktor s vybavením na podporu zberu triedeného odpadu, dokončili zateplenie obecného úradu, materskej a základnej školy. V oboch školách zrekonštruovali sociálne zariadenia. Miestne komunikácie získali nový povrch. V novej IBV sme rozšírili NN sieť a verejné osvetlenie. Zlepšili sme športové vybavenie obce a infraštruktúru futbalového klubu. Máme schválené dotácie na výmenu strechy na dome nádeje, výstavbu work-outového ihriska, prebieha realizácia chodníkov na cintoríne. Rozšírenia sa dočká aj wifi sieť.

Mikuláš Hudák, starosta

Na budove obecného úradu je umiestnený externý defibrilátor na záchranu života, ktorý zakúpili hasiči z rozmiestnenia síl a prostriedkov Ministerstva vnútra SR

Nižná Hutka

Krok za krokom

Malé obce, ako je naša, sú do istej miery znevýhodnené v prístupe k financiám. Napriek tomu sme za štyri roky výrazne pokročili v plnení programových cieľov, aj vďaka štyrom dotáciám z verejných zdrojov.

Podarilo sa nám vyasfaltovať miestne komunikácie, bezpečnosť dopravy stúpla aj vďaka ôsmim dopravným zrkadlám a dvom spomaľovacím retardérom. Máme aj novú autobusovú zastávku na hlavnej ceste z Košíc na Zemplín. Maximálna rýchlosť sa pri obci znížila na 50 km/h.

Brigády v Nižnej Hutke bývajú v réžii mladých

Vylepšili sme stav kanalizácie, máme nové parkovisko, opravili sme verejné osvetlenie a nové solárne svietidlá má aj náš cintorín. Systematicky skrášľujeme obec novou výsadbou, máme prvú časť kamerového systému, postupne rekonštruujeme obecný úrad. Rekonštrukciu kultúrneho domu a kanalizáciu považujeme za prioritu na najbližšie roky.

Zo špeciálnych akcií spomeniem rekonštrukciu miestneho rozhlasu a ústredie spolu s mobilnou aplikáciou na informovanie občanov. A v neposlednom rade sa do obce vrátila predajňa potravín.

Tešíme sa z aktívnych mladých ľudí. Aj vďaka nim pribudli v kalendári obce nové podujatia z oblasti kultúry a športu.

Iveta Vasilenková, starostka

Nižná Myšľa

Aktívna obec aj združenia

Naše úsilie a financie stále smerujú k rekonštrukcii rigolov v celej obci, za posledné roky na nie menej ako ôsmich uliciach. Výstavba a údržba miestnych komunikácií prebehla na Staničnej, Lesnej, Skladnej, Pri Hornáde, Poštovej a Strmej. Padajúci plot na cintoríne, schody a vstup do domu smútku bolo tiež nutné riešiť komplexnou opravou.

Prebehla komplexná rekonštrukcia hasičskej zbrojnice, pasportizácia a digitalizácia evidencie hrobových miest na cintoríne. Verejné osvetlenie zabezpečujú úsporné LEDky.

Zmodernizovali sme web obce a máme pilotný kamerový systém. Boli sme úspešní vo výzvach na obecnú kompostáreň, zberný dvor, rekonštrukciu chodníka na Hlavnej ulici, pripravujeme rekonštrukciu autobusových zastávok.

Významnou mierou sa obec podieľala na výstavbe Archeoskanzenu. Veľkým dielom nám pri vytváraní pohody a krásy nášho okolia pomáhajú združenia **OZ Dúhová stonožka**, **Collegium Myssle** a samotní občania, ktorí svojpomocne vybudovali odychové zóny, turistické chodníky, skrášľovali verejné priestranstvá a v spolupráci s našou farnosťou a obcou vybudovali unikátnu krížovú cestu.

Miroslav Sisák, starosta

Z brigády na krížovej ceste

Seňa

Obnovený vzhľad

Za posledné štyri roky pokračovali v obci úspešné zmeny. Seňa má celkom nový vzhľad. Vybudovali sme „minipolikliniku“ (CIZS) a v súčasnosti u nás poskytuje zdravotnú starostlivosť všeobecný lekár pre dospelých, detský, zubný a očný lekár, máme ambulanciu gynekológa, pracovnej zdravotnej služby a lekárne.

Za druhý veľký úspech považujeme rozsiahlu rekonštrukciu kultúrneho domu, ktorý svojou kapacitou 500 osôb je bezkonkurenčný v okolí. Jeho interiér je prestavaný v honosnom mramorovom štýle.

Vybudovali sme taktiež hasičskú zbrojnicu zo starej kotolne základnej školy, založili sme DHZO. Podarilo sa nám získať profesionálnu techniku a naši hasiči sú veľkou oporou pri krízových situáciách.

Vybudovali sme veľké parkovisko pri troch bytovkách, časť kanalizácie, novú strechu na dome služieb, aktívnym pracovníkom toalety a sprchy. Podarilo sa vybudovať cyklochodník a cyklocestu dlhé 1,7 km a opravili sme 1,6 km miestnych komunikácií. V ZŠ sa vymenili staré drevené okná za plastové.

Pri hlavnej ceste vznikla nová zelená stena v dĺžke 300 m, vysadila sa zeleň na detskom ihrisku a vybudovali sme záhony pri kostoloch.

Marcela Gallová, starostka

MUDr. Eva Rutrichová (vľavo) a sestra Gabriela Sviatková

Skároš

Materská škola i pamätník

Volebné obdobie 2018 - 2022 bolo u nás veľmi úspešné. Kompletne bola zrekonštruovaná budova materskej školy, školský dvor má nové hracie prvky.

Na zlepšenie nakladania s odpadmi sme vybudovali zberný dvor a štyri stojiská rozmiestnené po obci. Nadobudli sme traktor, vlečku, drvičku a čelný nakladač. Nový asfaltový koberec pribudol na štyroch miestnych komunikáciách. Pribudlo ihrisko v areáli ZŠ, na obecnom cintoríne máme nový chodník a verejné osvetlenie. Rekonštrukcie sa dočkal aj Pamätník oslobodenia, pokročili sme pri výstavbe čističky odpadových vôd.

Dobrovoľný hasičský zbor Skároš získal nové hasičské vozidlo IVECO DAILY.

Aj napriek rôznym obmedzeniam sa v obci uskutočnilo množstvo podujatí - Abovské folklórne slávnosti, Dni RZOH, Deň matiek, pietny akt kladenia vencov, posvätenie hasičského motorového vozidla, množstvo turistických akcií.

Obec sa snaží držať krok s dobou, z dôvodu presnej evidencie boli očipované všetky KUKA nádoby v obci. Vo všetkých obecných motorových vozidlách bolo inštalované GPS, poslanci môžu cez aplikáciu sledovať ich pohyb.

Ľubomír Vranka, starosta

Zrekonštruovaná materská škola

Sokolany

Kanalizácia a cesty

Za najväčšie a najnáročnejšie investičné akcie, ktoré Sokolany zatriktívili a vedú k nebyvalému záujmu o stavebné pozemky, považujem výstavbu kanalizácie (pokrytie obce na 80 %) a rekonštrukcie ciest (90 %).

V obci sme zrekonštruovali šatne a verejné WC na ihrisku, rovnako i toalety v dome smútku. Na futbalovom ihrisku pribudli nové sedačky s operadlami. Komfort v kultúrnom dome zlepšilo zavedenie klimatizácie, obec skrášlili vysadené kvetnárne a nové autobusové zastávky. Občanom sme nakúpili nádoby na kompostovanie, vyčistil sa Sokoliánsky potok.

V ZŠ sme dobudovali jedálne, prezliekareň a chodník, v MŠ opravili kúrenie a vybavili riaditeľňu novým zariadením. Zrealizovali sme parkovanie pri cintoríne, kde pribudla dopravná značka. Poriadok v obci stráži kamerový systém a miestna občianska poriadková služba. Pozornosť venujeme aj podpore športu, futbalového a hokejového klubu a rovnako aktivitám súboru **Sakalčane**, obecnej knižnice a klubu dôchodcov.

František Bereszászi, starosta

Bezpečnosť na cestách zvyšujú vodorovné značky

Valaliky

Projektmi k úspore energií

Volebné obdobie, ktoré sa práve končí, bolo z dôvodu pandémie zložité a mimoriadne nepríjemné. Mnohé schvaľovacie a administratívne procesy prebiehali neprimerane dlho.

Najväčšou akciou, čo do rozpočtu a rozsahu stavebných prác, bola rekonštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu. Spočívala hlavne v znížení energetickej náročnosti stavby, okrem zateplenia sme nainštalovali solárne panely a tepelné čerpadlo na ohrev vody.

Priečelie obecného úradu vyzerá reprezentatívne

Z eurofondov sme zrealizovali prístavbu k zdravotnému stredisku pre nové rehabilitačné oddelenie. V ZŠ sme inštaláciu tepelných čerpadiel výrazne znížili spotrebu plynu na vykurovanie, v telocvični umiestnili klimatizačné jednotky, vymenili svietidlá

za úspornejšie s LED technológiou a vymenili strešnú krytinu. Pri dnešných cenách energií sa tieto investície určite obci skoro vrátia.

Revitalizovali sme park na Podlesnej ulici a zrekonštruovali multifunkčné ihrisko. Po zmiernení opatrení sme opäť zorganizovali podujatia ako Radostník, jarmok či krojovanú parádu, kde sa spolu stretávame a spoznávame, čo je v dnešnej dobe veľmi potrebné.

Štefan Petrik, starosta

Trstené pri Hornáde

Obec po reštarte ožila

Ako najmladší starosta z mikroregiónu som mal pred sebou veľa výziev. Jednou z nich bolo dokázať našim obyvateľom, že „mladá krv“ naštartuje našu obec, ktorá tak poskytnie v najbližších rokoch krajšie miesto pre život. Zrekonštruovali sme obecné budovy, opravili kamenné oplotenie na cintoríne, vyasfaltovali miestne komunikácie, poradili sme si s roky neriešenými problémami.

Vo veľkej miere sme sa zamerali na zmenu vnímania verejného obecného priestoru a to inštaláciou rôznych zaujímavostí, vysadili sme „neskutočné“ množstvo kvetov a stromov v obci či zrevitalizovali nevyužitú obecnú plochu. Snažili sme sa pravidelne starať a skrášľiť aj naše cyklotrasy a urobiť z nich miesto, kde môžu obyvatelia aktívne a bezpečne tráviť svoj voľný čas.

Postupne budujeme obec, ktorá je krajšia, modernejšia, bezpečnejšia, čistejšia a aktívnejšia v organizácii miestnych podujatí pre všetky vekové kategórie. Obec, kde sú obyvatelia včas a pravidelne informovaní o jej činnostiach. Veľa sme toho už spravili, ale veľa je toho ešte pred nami.

Matej Kočíš, starosta

Vyšná Myšľa

Lákavá pre turistov

Vedenie obce Vyšná Myšľa riešilo množstvo bežných problémov občanov za účelom skvalitnenia ich života. Snažili sme sa o zviditeľnenie obce a podporu turistického ruchu. Vynovená oddychová zóna Močidlo a vybudovaná myšľianska vyhládka slúžia na relax nielen našim občanom.

Postupne sme zrenovovali verejné priestranstvá, chodník okolo cintorína, upravili vstup do obce, kde v parku dominuje erb v umelckom prevedení. Pre najmenších postupne dopĺňame zábavné hodyčky, pre športovcov je tu workoutové ihrisko. Pre rodičov našich škôlkarov sme vybudovali parkovisko a bezbariérový prístup do MŠ. Došlo aj na rekonštrukciu priestorov obecného úradu, miestneho rozhlasu a časti verejného osvetlenia.

Počas pôsobenia sme sa snažili o udržiavanie tradícií v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v obci.

Marek Habina, starosta

Myšľianska vyhládka láka návštevníkov k nám

Ždaňa

Rozhodnutia a prvenstvá

Za strategickú aktivitu končiaceho sa volebného obdobia považujem zväčšenie kapacity materskej školy z 35 na 50 detí. Pri terajšej povinnej prípravke od piatich rokov majú tak zabezpečené miesto všetky naše deti.

Veľkou výzvou uplynulého obdobia bola pre nás pandémia covidu. Boli sme jednou z prvých obcí v rámci okresu s obecnou MOM-kou.

Za významné tiež považujem získanie stavebného povolenia na obecnú kanalizáciu. Proces trval takmer päť rokov. Ak nám štát alebo EÚ poskytnie potrebných takmer 6 miliónov, môžeme začať stavať.

Podarilo sa nám zabezpečiť rekonštrukciu vodovodu na „Furčí“, aj s opravou komunikácií. Dobudovali sme plochu pre ľadové ihrisko, nové parkovisko pri kostole, zrekonštruovali chodníky na oboch cintorínoch, začali prípravu stavby chodníka na Abovskej a vybudovali pre mládež a deti od šesť

rokov pumptrackovú dráhu v parku – ako prvá obec Košického kraja. Uplynulé obdobie bolo veľmi chudobné na štátne či európske dotácie. Preto je potešujúce, že sme všetky tieto aktivity dokázali zabezpečiť z vlastných naštrených peňazí. Veľmi sa teším z pripravovaných projektov ako detský park v novej škôlke, malá hviezda pre deti a cezhraničný projekt splavovania Hornádu.

Ján Kokarda, starosta

Pumptracková dráha v Ždani – prvá v obci Košického kraja

Automobilka by mala priviesť do regiónu nevídaný rozvoj

Valaliky Industrial Park - www.valaliky.eu

Do niekoľkých rokov by mal pri Valalikoch vyrásť moderný závod švédskej automobilky Volvo na výrobu elektrických áut, ktoré sa pokladajú za dopravné prostriedky budúcnosti. Očakáva sa, že fabrika veľmi zmení celé okolie Košíc, ponúkne niekoľko tisíc pracovných miest priamo a ďalšie stovky až tisíce v podporných službách. Veľa detailov ešte nepoznáme, no predsa sme sa pokúsili nazrieť do zákulisia získania investície v rozhovore so starostom Valalík Štefanom Petrikom.

❑ Čo sa dialo v letných mesiacoch a čo sa deje v súčasnosti?

Dôležité bolo, že sme 25. augusta 2022 schválili nový územný plán obce, ktorý počíta s rôznymi variantmi budúceho priemyselného parku. Medzitým sa pripravujú projekty na privedenie inžinierskych sietí do areálu. Pozemky pod závodom sú vykúpené, pokračuje ešte výkup pod budúcou infraštruktúrou.

❑ Viacero ľudí pokladá za veľkú nevýhodu, že si týmto spôsobom zastaviame veľa ornej pôdy. Čo na to hovoríte?

Vrátim sa ešte k územnému plánu. Už 20 rokov sme ako obec rátili s tým, že táto pôda bude určená na zastavenie priemyselnými podnikmi. V tomto roku sa z nej ešte zbierala úroda, no hneď na jeseň by sa mala rozbehnúť skryvka ornica a po nej samotné zemné práce. Zákon o ochrane pôdy hovorí, že ornica sa nesmie zlikvidovať, ale naopak, musí sa presunúť tam, kde jej nie je dosť a tam môže byť použitá na pestovanie plodín.

❑ Teda môžeme povedať, že výhody investície prevážili nevýhody?

Určite. Boli sme na návšteve v Tepličke nad Váhom, kde pred 16 rokmi vyrástla automobilka Kia. To, že sa zastavala pôda, vnímajú aj oni nostalgicky. Ale kde inde sa dá stavať závod, než na rovine? Potrebujeme napojenie na európsku diaľničnú sieť, máme blízko košické letisko. Takýto závod nemôžete postaviť v kopcoch trebárs pri Košickej Belej, ani tam, kde sú staré envirozátkaže ako pri Strážskom. V poriadku musí byť spodná voda, v pôde nesmú byť ťažké kovy.

❑ Spomínali ste územný plán a 20 rokov príprav. Ako to súvisí s príchodom Volvo Cars?

Možno to veľa ľudí nevie, ale my sme sa uchádzali už o investíciu Peugeotu aj Kie. A pred niekoľkými rokmi pripravilo ministerstvo hospodárstva a agentúra MH Invest ponuku pre

Privítame Volvo

Príchod automobilky zo Švédska priniesol starostovi Štefanovi Petrikovi aj jeho zástupcovi Ondrejovi Palenčárovi (vľavo) množstvo agendy a rokovaní. Na úrade je zriadená informačná kancelária pre Valaliky Industrial Park

BMW, ktorá sa dostala až do finále. Nakoniec si Bavori vybrali Debrecín. Ale automobilky si informácie vymieňajú. Volvo sem nešlo naslepo. Vedeli, že ponúkame dobrú lokalitu. Aj keď sme na východnom Slovensku, stále sme stred Európy, nie napríklad juhovýchodný Balkán.

❑ Ako budú Švédi profitovať z blízkosti Košíc a naopak?

Košice majú dlhoročnú strojársku tradíciu. Sme presvedčení, že jedným z faktorov, ktorý zahral v náš prospech, je aj Technická univerzita v Košiciach, kde sa venujú napríklad skúmaniu vodíkového pohonu. Mesto navštívili niekoľkokrát ľudia priamo z centrality Volva a zaujímali sa o vysoké, stredné školy, aj o základné a materské, kam by prípadne chodili ich deti. Uspokojilo ich, že v Košiciach je vytvorené vedecké zázemie, vhodné aj pre ich budúci výskum v oblasti mobility.

Tiež je zaujímavé, že už počas stavby sa snažia zazmluvniť firmy, ktoré by boli k Valalikom čo najbližšie, aby napríklad stavebné mechanizmy nemuseli prekonávať veľké vzdialenosti a spaľovať priveľa nafty.

❑ V čom bolo získanie investície asi najťažšie?

Bývalý minister hospodárstva Richard Sulík si želal, aby Volvo prišlo na východ. Keď sa tak stane, Košice môžu začať konečne vytvárať trochu silnejšiu protiváhu Bratislavy. Dôležitá bola aj naša cesta do Göteborgu, kde sa nachádza centrála a výrobný závod Volva. Tam sa podarilo dospieť k dohode o dôležitých detailoch z hľadiska životného prostredia. Investor súhlasil s vytvorením budúceho zeleného pá-

su širokého 150 metrov medzi obcou a pozemkom závodu.

❑ Takže by sme mali mať v regióne skutočne modernú firmu?

Áno. Uvediem ešte jeden detail. Zatiaľ je v Európe jediná automobilka, konkrétne Tesla, ktorá má v Berlíne závod, kde sa odlievajú časti karosérie formou tzv. megacastingu – teda z jedného kusa, nie zvarovaním či lepením. Aj karosérie vo Volvo Cars by mali byť vyrábané takto.

❑ Aké výhody prinesie Volvo občanom nášho regiónu?

V prvom rade budú platiť nemalú daň z nehnuteľností, čo bude môcť obec využiť pre svoj ďalší rozvoj. Je pre nás lepšie, že budeme mať v priemyselnom parku jedného partnera, než by sme mali možno 30 menších. Samotná prevádzka bude mať na život obce, ako dúfame, len minimálny dopad. Opäť uvediem príklad z Tepličky nad Váhom. Po príchode automobilky tam vypukol stavebný boom a s postupom času pribúdajú nové obytné domy stále bližšie k továrni. Ľudia sa teda neboja ísť tam bývať.

Alebo, keď sme boli vnútri továrne Kia, v jednej chvíli sme sa nachádzali priamo pod lakovňou. No nikdy nebolo cítiť ani závan farby či iného zápachu. A v neposlednom rade by mal závod pôsobiť aj nepriamo na štátne orgány.

❑ Ako?

Napríklad by mohla byť rýchlejšie dokončená diaľnica na Michalovce alebo na Rožňavu. Ľudia aj zo vzdialenejších miest by boli do hodiny v práci a nemuseli by sme byť odkázaní na pracovníkov z tretích krajín.

Čo sa týka platov, Švédi ich sľubujú minimálne na úrovni bratislavského Volkswagenu. Zároveň prinesú kultúru transparentnosti vzťahov medzi závodom a dodávateľmi i medzi závodom a zamestnancami. Znamená to, že pracovné miesta budú mať tí, ktorí si ich zaslúžia, nie tí, ktorým ich niekto vybaví.

Volvo chce byť aj súčasťou valalickej komunity. Už dnes je zriadená komisia, ktorá združuje všetky dotknuté strany vrátane obce. Chcú žiť s nami, stať sa jednými z nás.

Anton Oberhauser, foto autor

► Ako bude závod situovaný

Prevádzka Volvo Cars vo Valalikoch bude obkolesená prstencom ciest, do závodu sa bude odbočovať aj z rýchlostnej cesty R2 Šaca - Košické Olšany (pozri článok na strane 7). Zo samotných Valalík nepovedú nijaké priame cestné komunikácie do priemyselného parku, naopak, jedno rameno cesty okolo závodu bude vlastne tvoriť obchvat obce, prevezme teda aj časť tranzitnej dopravy. Nateraz sa preto netreba obávať zhustenej premávky v obci. Na západnom okraji Valalík vznikne protihluková stena a zemný val a navyše sa medzi parkom a intravilánom obce bude rozprestierať 150 metrov široký zelený pás, kde sa bude dať prechádzať či bicyklovať.

Skúšobná stanica Haniska - Valaliky nadväzuje na 138 rokov činnosti

Máme tip od jednej z obyvateľiek regiónu: navštívte s Hlásnikom skúšobnú stanicu pri Haniske! Naše asociácie a spomienky zafungujú a veci sú hneď jasnejšie. Ved o tom, ako sa z historickej budovy v roku 1925 ozvalo po prvý raz na východe Slovenska rozhlasové vysielanie, sme už písali.

Nie každý však vie, že v tejto budove má sídlo Skúšobná stanica Haniska - Valaliky, ktorá patrí pod Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave.

S **Marcelom Potemřim**, vedúcim stanice, si dohodneme stretnutie a on mi ochotne približuje činnosť, ktorú približne s desiatimi kolegov vykonávajú. Pracuje tu už 27 rokov a ako rodák zo Sokoliana a občan Geče je s naším regiónom napevno zrastený.

Dozvedám sa, že prvá semenárska stanica v Košiciach bola založená ešte vo februári 1884. Po vzniku Česko-Slovenska ju prevzala štátna správa.

Strážcovia pôdy

va. Skúšobná stanica v Barci bola do priestorov dakedajšieho rozhlasového vysielateľa presťahovaná roku 1958. Dnes je jednou zo 14 staníc svojho druhu na Slovensku. Ako jediná na juhovýchode našej krajiny - a zaradená do tzv. kukuričnej oblasti - má aktuálne k dispozícii 33 hektárov pôdy.

► Čomu sa venujú

Medzi hlavné úlohy skúšobnej stanice patria poľné skúšky, diagnostika osív a sadív, ako aj krmovín. Ako konkretizuje Marcel, práve sem prichádzajú všetci záujemcovia o pestovanie plodín v našej oblasti, aby si overili, či je prostredie a klíma vhodná pre konkrétny porast kukurice, zemiakov, pšenice, ovsu, jačmeňa, repky či hrachu. Ale skúmali už aj okolo 80 odrôd sóje.

„V priebehu rokov pozorujeme klimatickú zmenu a čoraz menší úhrn zrážok, odrody však stále potrebujú aj dobre prezimovať,“ hovorí šéf stanice. V tomto roku už urobili okolo 2 100 kontrol rôznych odrôd rastlín pre mnohých záujemcov. Stanica má aj vlastnú mechanizáciu, s ďalšou pomáha spoločnosť PT Agro z Hanisky.

Tunajší fytoinšpektori skúmajú rôzne choroby rastlín - medzi nebezpečné patria napríklad mykotoxíny ako je kukuričná sneh, stolbur zemiaka a tiež rôzne fuzárie, ktoré napríklad môžu znehodnotiť múku. „Dviame varovný prst, kvalita chleba v našich obchodoch klesá.“

V neposlednom rade vykonáva stanica pre SHMÚ merania teploty, zrážok a odporúča výstrahy proti šíreniu

hubových a náletových karanténnych spór. Z hľadiska ekologického poľnohospodárstva sú zasa dôležité registrované pesticídy.

Na konci návštevy ma Marcel Potemřri sprevádza špičkovými vybavenými laboratóriami. Pre zaujímavosť, môžu skúmať subjekty od bakteriálnych kultúr až po molekuly na úrovni PCR - metódička známa z testovania COVID-19.

Vedúci má v poslednom čase o starosť navyše. Príchod závodu Volvo si rejmie do dvoch rokov vyžiada presťahovanie stanice. „Mali by sme dostať priestory v neďalekom Grajciari. Dúfame, že na skúmanie budeme mať minimálne toľko pôdy ako dnes a že príchod investora nebude znamenať zhoršenie zdravotného stavu tunajších ľudí.“

Anton Oberhauser, foto autor

Tím skúšobnej stanice na schodoch historickej budovy. Marcel Potemřri prvý sprava v strede

Andrea Šutková a Gabriela Kerekešová pripravujú vzorky pšenice na pekárenské skúšky

Stavba obchvatu Košíc už prebieha

Stavba rýchlostnej cesty R2 Košice, Šaca - Košické Oľšany sa rozbehla.

Národná diaľničná spoločnosť (NDS) zverila realizáciu 2. úseku skúsenej spoločnosti Eurovia z Košíc. Ukončený je pyrotechnický prieskum, osadené sú informačné tabule, hotové skúšobné pilóty na mostných objektoch, uviedla NDS 14. septembra.

Pokračujú preložky inžinierskych sietí, archeologický prieskum, odhumosovanie a odvoz ornice. Prebieha aj sanácia podložia, aby bolo spevnené a vydržalo nároky stavebných prác a neskoršej premávky. V našom regióne sa už stretávame so stavebnými mechanizmami pred vjazdom do Valalík v smere od Košíc. V týchto miestach bude postavené odpočívadlo Valaliky.

Začiatok budovaného úseku je v križovatke Košice - Juh, kde sa napája na už postavenú rýchlostnú cestu R4

Košice - Milhošť. Na svojom koncovom bode sa nová rýchlocesta R2 napojí na diaľnicu D1 Budimír - Bidovce. Celková dĺžka tohto úseku dosiahne 14,261 km. Súčasťou diela je dostavba mimoúrovňovej križovatky Košice - Juh, výstavba novej mimoúrovňovej križovatky Krásna a križovatky Hrašovík. Cena diela presiahne 132,6 miliónov eur bez DPH, uhradená bude prevažne z eurofondov.

Na úseku vznikne 13 mostov, 7,2 kilometra protihlukových stien, revitalizované budú mokrade, vybudujú sa navádzacie bariéry pre žaby a zábrany proti kolíziám vtáctva.

Postup realizácie stavby môžete priebežne sledovať na webovej stránke kosicenaokolo.sk, kde na vás čakajú aj rôzne súťaže.

ao, nds/eurovia, mapka.kosicenaokolo.sk

Po troch rokoch

Opäť spolu. Po vynútenej trojročnej prestávke sme sa vo veľkom počte stretávali na dňoch obcí a iných podujatiach. Pestrých, atraktívnych. Veď posúďte sami.

► Valaliky (11. 6.)

Valalíčanovia oslavovali Dni obce až tri dni. Začali sa športovým piatkom v škôlke a ZŠ. Schopnosti mužov, žien a detí preverili stolnotenísové turnaje a minifutbal. Takmer 50 bežcov sa zapojilo do obľúbeného behu od studničky k studničke. Pokračovali jarmočnou sobotou, kde v programe vystúpili **Dychová hudba Valaliky**, žiaci a učiteľia ZUŠ, domáce súbory **Paradne nevesty**, **Kadlubek** a **Kadlubček**. K zábave humorným slovom prispeli hostia Parobčáci z Udavského. Veľký aplauz si vyslúžilo vystúpenie kapely **Peter Bič Project**. Líder skupiny si zaspomínal, že jeho otec kedysi hrával vo valalickom kultúrnom dome na zábavách. Program ukončila tanečná skupina Old School Brothers. Na pôdiu si s radosťou prevzali ceny výhercovia športových zápolení a súťaže o najkrajšiu záhradku. Na jarmoku nechýbala výstava hydiny a vtáctva drobnochovateľov, stánky remeselníkov ani tvorivé dielne a atrakcie pre deti. Dni obce uzavreli slávnostnou sv. omšou v nedeľu v rímskokatolíckom kostole, kde spoločne prosili a ďakovali za všetkých obyvateľov Valalík.

Valaliky: Peter Bič Project bodoval

► Gyňov (13. 8.) a Vyšná Myšľa (13. - 14. 8.)

Ako naozaj. Filmové plátno, červený koberec, udeľovanie Oscarov, stena slávy... Ba aj viac. Hlavná rekvizita filmu Anežka – rovnomená vétriárska typu „hovnocuc“ pri pôdiu... Dokonca i názov obce na oficiálnej tabuli pri ceste sa zmenil. Z Gyňova sa počas Dňa obce stal Gyňovský Hollywood. Naň i na celú košíckú kotlinu sa bolo možné pozrieť z vtáčej perspektívy – z bezpečnej železnej kletky na obrovitánskom ramene žeriava.

Starostka **Denisa Vargová**: „*Nelutujem ani sekundu námahy, ktorú sme vynaložili na organizáciu podujatia. Dej filmu režiséra, rodáka **Adama Šoltésu**, ktorý sa odohráva v našej obci, je skvelý a keď žal úspechy na filmovom festivale v Karlových Varoch, ako by to bolo, keby sme si ho všetci spoločne nepozreli u nás doma? O to viac, že v ňom sa ako komparz môžu vidieť i naši občania. Všetko vyšlo do bodky a ešte dlho bude v nás rezonovať.*“

Na druhý deň sa premietalo na futbalovom ihrisku vo Vyšnej Myšli v spolupráci s OZ Túlavé kino. Dospeli si pozreli komédiu Šťastný nový rok 2 a deti rozprávku Keď sa červenám. Nechýbalo vkusné retro vybavenie a samozrejme ani popcorn.

► Kokšov-Bakša (20. 8.)

Oslava 720. výročia prvej písomnej zmienky o obci prilákala na futbalové ihrisko množstvo ľudí. Celým programom ich správdal Štefan Skrúcaný. Vypočuli si domáce folklórne skupiny **Bakšane** a **Bakšanske Parobci**, aj súbory z okolitých obcí. Nikto si nenechal ujsť hlavnú hviezdou dňa **Ščam-**

Gyňovský Hollywood

bu, ani bohatú tombolu, v ktorej víťaz získal elektrobicykel. Deti sa zabávali na skákacích hradoch a kolotočoch. Úspech mali aj jedlá, ktoré obec ponúkla – guláš, pečená klobása či langoše. Deň obce večer zavŕšila diskotéka s DJ MATTA.

► Haniska (27. 8.)

Veľkolepé a programovo bohaté boli oslavy okrúhleho 755. výročia prvej písomnej zmienky v Haniske. Počas dvoch dní si každý vychutnal to svoje NAJ. Športovalo sa na ihriskách, súťažilo v kosení trávy v parku pri fare, aj jazdilo na vodíkových bicykloch, ktoré predstavil KSK. V horúčavách obyvateľov schladzovali svieže melóny a vodná hmla pred obecným úradom. Deti s pomalovanými tvármi tancovali s maskotmi, súťažili a s rodičmi odboľovali výcvik psov či ukážku techniky hasičov a policajtov. Hlavne chlapi prehánali elektrické autička a motorky. Premiérové DVD skupiny **Hanišťanka** pokrstili Ader z Košic a Vilo Kalman (viac na strane 12). Večer miesta v kultúrnom dome i vonku v amfiteátri do posledného miesta „vypredali“ divadelné predstavenie Všetko o ženách, koncert na počesť Mira Žbirku v podaní kapely Žbirka revival a top skupina **Gladiator**. Dni obce dopĺňala výstava fotografií o lu-

doch z Hanisky, ktorú zo svojich fotografií zostavil miestny historik **Štefan Pástor**.

► Žďaňa 800 rokov! (27. 8.)

Námestie v Žďani ožilo 22. miestnym jarmokom. Špeciálnym dôvodom na jeho usporiadanie bolo mimoriadne okrúhle, 800. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Už krátko po poludní na pódium nastúpili spevácke skupiny z regiónu. Počas oficiálnej časti odovzdal starosta **Ján Kokarda** ceny obce ľuďom, ktoré dlhé roky pracovali pre Žďaňu a jej obyvateľov, či už na poli zdravotníctva, školstva, duchovnej služby, ale aj poľnohospodárstva. V tombole sa rozdelo vyše 1 000 lístkov a medzi vrcholy popoludnia patrilo odhalenie nového defibrilátora pri vchode do obecného úradu. Okolo piatej zašlo dovedty nemilosrdne páliace slnko za mraky a pred zaplneným námestím sa začal koncert obľúbenej hudobno-zábavnej skupiny **Ščamba**, za výdatnej podpory mladých speváčok z **Čerešenky**.

► Čaňa (29. 8.)

V najväčšej obci nášho regiónu vyšlo počas veľkého dňa všetko, vrátane počasia. Začiatok oficiálneho programu patrilo kladeniu vencov na čanianskom cintoríne pri Pomníku padlým v SNP. Počas dňa sa mohli

Kokšov-Bakša: pred kultúrnym domom pribudol erb obce

Deti v pene – aj to bol deň Sene

vyšantiť aj deti, v ponuke bolo jazdenie na koňoch a prišiel i kúzelník. V skeve vyskladanom programe v amfiteátri vystúpila domáca skupina **Traky**, ľudový rozprávač Jožko Jožka a trojica interpretov, na ktorú boli zvedaví ľudia zo širokého okolia – popovo-operné trio **La Gioia**, jeden z najúspešnejších populárnych spevákov súčasnosti **Adam Ďurica** a na záver mimoriadne obľúbený raper **Kali**. Búrlivý aplauz divákov bol tou najväčšou odmenou všetkým organizátorom a na záver všetkých potešili ešte nefalšovaný ohňostroj.

► Belža (3. 9.)

Vlastnou hymnou sa môže pochváliť Belža. Prvýkrát odznela počas osláv 790. výročia prvej zmienky o obci. Nahrali ju s hudobnou skupinou Pavelčákovci a CD pokrstili vetvičkami z Peršeho dubu. Text piesne zdobí aj jubilejnú publikáciu, ktorá na 35 stranách mapuje históriu a súčasnosť obce i jej významné osobnosti. Slávnostne otvorili zrekonštruované detské ihrisko Pevnosť Belža. Dni obce, ktoré sa konali po štyroch rokoch, si obyvatelia vychutnávali pri dobrom jedle, s maskotmi Micky a Minnie, **Belžankou**, Araňou z Jarovnic a hudobnými skupinami SADY a DJ IMO. Výnimočná bola aj hlavná cena v tombole – 30 minútový let pre jednu osobu.

spoločne vonku

Stranu pripravili obce a redakcia

Za Gladiatorom prišli do Hanisky fanúšikovia až z Košíc

Na Ždanianskom jarmoku sa to hemžilo ľuďmi

Zaplnené hľadisko si užívalo vystúpenia v amfiteátri Čane

Vilo z Drišľaku sa v Sokoľanoch rád odfotil so ženami

► Nižná Hutka (4. 9.)

Obec podľa slov starostky **Ivety Vasilenkovej** stavila počas roka na komornejšie podujatia, zamerané na utužovanie vzťahov. Pre deti a ich rodičov pripravili na Deň detí návštevu kina v košickom obchodnom centre Optima. Cestovalo sa netypicky – autobusom – a rozprávku na veľkom plátne deti tiež nepozerajú každý deň. Bol to skvelý zážitok. Túto akciu aj výlet pre seniorov zorganizovali v spolupráci s občianskym združením ONAS, ktoré hradilo dopravu a všetky poplatky. „Aj touto cestou srdečne ďakujeme pani **Katke Pástorovej**, hlavnej organizátorky,“ chváli starostka.

No a začiatkom septembra usporiadali Nižnohutčania tanečnú zábavu pre každého bez rozdielu veku. Do tanca hrala hudobná skupina Duo Axis, ktorá mala úspech a všetkých zdvihla zo stoličiek. „Aj tu patrí vďaka sponzorom za finančnú pomoc s organizáciou a občerštením.“

► Sokolany (10. 9.)

Ani dážď a ochladenie neprekazili sobotňajšie slávnosti Dňa obce Sokolany. Súbor **Sakaľčane** a hostujúci folkloristi svojim vystúpením pripomenuli tým skôr narodeným ich detstvo, keď tiež spievali a tancovali v kroji. Návštevníkov pri dopĺňaní kalórií

a tekutín pekne v suchu pod stanom zabávala dvojica Ander z Košíc a Vilo Kalman z Drišľaku. Ukážky ľudových remesiel a výstava jednoduchej slovenskej izby v kultúrnom dome spestrili deň. Skákacie hrady ponúkli veľa zábavy deťom a bohatá tombola s cenami, ako elektrická kosačka či televízor, zas potešila dospelých. Na záver to na futbalovom ihrisku rozbalila kapela New Barbados.

► Seňa (11. 9.)

Hlavná sezóna obecných podujatí vyvrcholila v Seni druhú septembrovú nedeľu. Už z veľkej časti pod dažďovými kvapkami, nadšených domácich aj cezpoľných to však neodradilo. Pod moderátorským vedením skúseného **Johnnyho Pála** známeho z Rádia Košice sí prišli na svoje fanúšikovia detských pesničiek a scénok s dvojicou TOM&ELO, ako i osvedčených hitov – predstavili sa **Ludo Kuruc band** ako revival Karola Duchoňa, ďalšie slávne hity od kapiel ABBA a Boney M ponúkla česká revivalová formácia **Pop Stars**. Mladých i skôr narodených zaujali kynológovia, sokoliari aj domáci dobrovoľní hásiči s penovou šou. Veľký ohlas malo maľovanie na tvár, „najkrajšie, aké sme kedy videli,“ i päť skákacích hradov. Záver obstarala nočná bubnová šou **BATIDA**. „Mali sme až zimomriavky,“ tvrdili návštevníci.

Odpustové slávnosti stále živé

Sviatok svätej Márie Magdalény spája Vyšnú a Nižnú Myšľu už mnoho rokov. Opäť sa ich obyvatelia stretli na Koscelcu a pri základoch ranogotického kostolíka zo začiatku 13. storočia slávil 24. júla spoločne sv. omšu, ktorú celebroval Ferdinand Jurčišin, dekan dekanátu Košice-Juh. V predvečer slávnosti sa stali súčasťou živej krížovej cesty a na chvíľu sa ocitli akoby v Jeruzaleme rímskych čias. Pred archeoskanzenom v Nižnej Myšli ju odohrali ochotníckí herci z farnosti Petrovany.

Hraná krížová cesta vyrážala dych

Rovnaký deň pripadol aj na odpustové slávnosti sv. Anny v Trstenom pri Hornáde, patrónky miestneho rímskokatolíckeho kostola, ktorý je zároveň kultúrnou pamiatkou. Po slávnostnej sv. omši sa ľudia stretli na futbalovom ihrisku a prezili krásne poobedie naplnené spevom a hudbou Rjabinušky, Hrabova, Ščamby a ďalších hudobných telies z okolia. O humor sa starali detskí zabávači a kolotoče, ktoré sú už dlhé desaťročia súčasťou odpustu v Nadožďu.

Húževnatá Natália zo Sene prináša širokú paletu produktov

Celý rok okolo včiel

Natália Šiváková pochádza z Ukrajiny. Na Slovensko prišla pred 12 rokmi. Pochádza z včelárskej rodiny a aj so svojim slovenským manželom, ktorý už nie je medzi nami, sa venovali chovu včiel.

Dnes je na všetko sama. Jej život by sme asi nenazvali sladkým, no jej tovar naďalej patrí medzi najvyhľadávanejšie v našej oblasti.

„Mám 60 rodín včiel a štyri marinkoty. Teraz koncom leta som ich mohla mať blízko domova v Seni, ale

niekedy musím cestovať aj 30 - 40 kilometrov, aby včely mali čo opelovať,“ hovorí Natália. Je to práca fyzicky namáhavá, zvlášť pre ženu, no ona ju miluje.

Okrem medu sa akčná žienka zo Sene zaoberá aj dodávaním ďalších včelích produktov - propolis, materská kašička, trúdie mlieko, fermentovaný peľ... Do pandémie ste ju mohli vídať hlavne na rôznych jarmokoch a obecných podujatiach. Dnes predáva najmä v Košiciach. Aj ona pocítila tohtoročné suchu. „Jarná znáška bola ešte dobrá, ale celkovo bol tento rok dosť slabý.“ V zime sa Natália tiež nenudí, veď pre toľko včelstiev treba pripraviť 300 či až 400 rámkov do úľov.

Do predajného stánku potrebuje aspoň 6-7 druhov medu. „Stále sa nájdu ľudia, ktorí kryštalizujúci med považujú za nekvalitný a myslia si, že tekutý je lepší. Nie je to tak. Lesný má veľmi dobrú povest, mnohí ho majú za všetliek, o kvetový a agátový nemajú až taký záujem. Ale dobré je medy striedať.

Vo svojom stánku plnom dobrôt

Keď chcete kúpiť 10 kíl, najlepšie je každé kilo z iného,“ odporúča.

► Každý na niečo iné

Rôzne medy sú vhodné ako úľava pri rôznych zdravotných ťažkostiach. „Lipa pomáha na priedušky, kašeľ a hrdlo, agát je vynikajúci na žalúdok. Lesný je trošku ťažší, ale skvelý na alergie, lebo neobsahuje peľ. Slnecnicové a ostatné jesenné sú tiež vynikajúce, napri-

klad kombinácia bylín ľubovník a repík, tieto majú hnedo-zlatý odtieň,“ znejú Natálieine rady. „A každý by mal mať doma propolis. Na kašeľ, ale aj ako antiseptikum na rany.“ Najbližšie mesiace bude zamestnaná výrobou voskov, sviečok a medových darčiek na koniec roka. A v januári sa pre ňu začne ďalší kolotoč.

Anton Oberhauser,
foto archív Natálie Šivákovovej

Vosk, nielen v podobe sviečok

Trstené pri Hornáde zostáva vinohradníckou obcou

Nadšení mladí vinári

Poniže cesty od Ždane do Trsteného, pred obcou vpravo smerom na Hornád, rastie na ploche niečo vyše hektára vinohrad. Stojí za ním **Marek Kondáš**, miestny pestovateľ.

Študoval päť rokov v Brne a Ledniciach na Morave. Vrátil sa domov nezmierny s tým, že Trstené pri Hornáde malo časom vymiznúť zo zoznamu vinohradníckych obcí Slovenska. „Pokúsili sme sa revitalizovať starú vinicu v areáli bývalého roľníckeho družstva,“ rozpráva. „No nepodarilo sa to.“

Zostával ešte plán B. Spojiť sa s kamarátom **Petrom Jobbágyom** a sceliť susedné parcely, ktoré obaja zdedili. Byť súčasťou Východoslovenskej vinárskej oblasti znamenalo o niečo jednoduchšie vybavovanie formalít v mihalovskej pobočke poľnohospodárskeho ústavu (ÚKSÚP - pozri článok na strane 7). „Povolenie sa nám napokon podarilo získať v roku 2017, o dva roky sme dostali právo na výsadbu a zasadili prvé kríky vlašského rizlingu,“ vraví Marek.

Ten prvý rok bol zároveň najťažší. „Museli sme sa prakticky učiť, ako zapestovať mladý vinohrad. Vý-

ber sadbového materiálu, vyhnojenie pozemku, to všetko bolo nové. S mechanizáciou nám veľmi pomohli farmári zo ždanianskeho družstva, dodnes sme im veľmi vďační,“ vyznáva sa Marek.

Aktuálne je na pozemku zasadených okolo 2500 kríkov, v posledných rokoch pribudli odrody Alibernet a Devín. O rok by mali zberať prvú úrodu. Plný ročný výnos by mal byť okolo štyroch ton hrozna. „Časom by sme chceli dorábať víno s kontrolou pôvodu a byť známi v regióne širšieho okolia Košíc. A postupne... to ešte uvidíme,“ usmieva sa Marek. Vinárom prajeme veľa sily, dobré počasie a prajných ľudí v okolí.

Anton Oberhauser,
foto archív M. Kondáša

Rastúca vinica...

Vľavo Marek Kondáš, vpravo Peter Jobbágy

...prináša prvé strapce

Stromy pre nový život

Vysadíme strom pre každého novonarodeného občianka regiónu! Nejde o agitáciu, ale o novú tradíciu, ktorú zaviedli v Kokšove-Bakši. Do aleje života pri štrkovisku tento rok posadili prvých osem ihličnanov, ktoré dodal **Michal Majoroš**. Postupne ju spestria aj klasické listnaté a ovocné stromy podľa počtu bábätiok. „Keď naše deti navštívia aleju po 10 – 15 rokoch, bude tu už krásna oddychová zóna a bujný les,“ vraví s radosťou starosta **Mikuláš Hudák**. V obci je to už tretia aleja, po stromovej založenej v roku 2014 tiež pri štrkovisku a čerešňovej, ktorá od mája po oboch stranách lemuje cestu smerom k cintorínu.

Monika Floriánová,
foto ocú Kokšov-Bakša

O malé stromčeky sa dobre starajú

Extrémne sucho sužovalo

Zvyknutí sme, že slivky či jablká masívne padajú zo stromov, až keď ich zreté nik nepozbiera. Učíme sa ale žiť v novej realite. Doslova „pršali“ počas extrémnych horúčav uplynulé leto. Bol to smutný „dážď“. Neostávalo nám nič, len opadnuté nedozreté ovocie v našich záhradách zbierať a vo fúrikoch i vedrách vynášať na kompostovisko. Niekedy aj denno-denne.

kčj, foto autorka

Včely vo včelnici Bakšanských parobkov, ktorú založili v roku 2018, prežili horúce a suché leto bez ujmy. Pár metrov od úľov im vytvorili parádne napájadlo s čerpadlom na solárnu energiu, a tak si mohli dopĺňať zásoby vody ako potrebovali. O sedem včelích rodín sa folkloristi z Kokšova-Bakše starajú spoločne. Čo ich priviedlo k tejto záľube? Túžba obdarovať medom ľudí, ktorí si ich pozvali k sebe na vystúpenie.

Mf, foto Bakšanske parobky

Okno pre záhradkárov

Klíma, počasie, škodcovia - ako sa na nich pripraviť?

Tohoročné meteorologické aj pôdne sucho bolo v letných mesiacoch zvlášť výrazné. Kde napáchalo z pohľadu záhradkárov najväčšie škody? Ako sa im dарило zabrániť? A čo môžeme urobiť, aby sme zmiernili následky? Ako sa dá pripraviť na najbližšie roky? Opýtali sme sa predsedu záhradkárskej organizácie v Ždani Františka Vereba.

Záhradkárom tohtoročné suché počasie neprišlo vypestovať zeleninu, okopaniny. Ešte viac utrpeli stromy, ktoré v čase nalievania púčikov - budúcoročnej úrody pre nedostatok vody vysychali. Úrodu marhúľ poškodila monilióza a jarnú skazu zavřil neskorý mraz.

Na ošetrených ovocných stromoch bola pomerne dobrá úroda, ale viac sa dарило drobného ovocia, viniču sa dарило obzvlášť dobre.

A už tradične sa „dари“ voškám - celoročne a na celej vegetácii.

► Skoré sadenie a preč so zhnitým

Vzhľadom na podobné počasie sa v nasledujúcich rokoch budeme musieť orientovať na skoré vysievanie zeleniny, včasné sadenie priesad, skorých odrôd zemiakov, hrachu či fazule. Treba zväziť aj používanie netkaných textílií a pestovanie plodín zakrytím pôdy plachtami, ako aj postarať sa o včasný zber úrody.

Zelenina ponechaná v záhone či popadané ovocie pod stromami sú zdrojom ďalšieho šírenia chorôb a živenia alebo dospievania hmyzu, ktoré sa prejaví hneď v budúcom roku. Ešte počas jesene sa týmto odpadom živí hmyz, hľadavce a aj stále sa zväčšujúce stavy

vtákov - najmä drozdov, ktoré nám potom škodia na dozretom ovocí a viniči.

Je teda nutné odstraňovať hmyzom napadnuté ovocie a zeleninu, kompostovať listy a zvyšky organických častí plodín. Inými chorobami (napr. moniliózou) napadnuté ovocie (suché plody na stromoch) treba zlikvidovať v asanačných jamách, posypať vápnom a zakryť zeminou.

► Voda nadovšetko

Bez zimného snehu, bez zrážok a dobrého lachného zdroja vody sa nedá vypestovať žiadané ovocie či zelenina ani okrasná časť záhrady. Musíme sa naučiť s dažďovou vodou dobre hospodáriť. Odvedme ju do záhrady, priamo k stromom, k záhonom, zadržme ju vo väčších nádobách a použijeme ju v čase sucha na polievanie.

Zeleninu a okopaniny treba vyberať čím neskôr, po vlhkom počasí. Uskladňujeme ich v dobre vetraných pivniaciach zabezpečených pred mrazom a hlodavcami. Ovocie na uskladnenie oberáme (podtrhneme) týždeň-dva pred dozretím.

Posledné ošetrenie broskýň v tomto roku po opadaní listov (asi november) vykonáme mednatým prípravkom proti kučeravosti listov. Spomeniem ešte jarné ošetrenie marhúľ proti monilióze pred kvitnutím a po odkvete, sliviek proti piliarke pri dokvitanií, jabloní proti múčnatke a chrastovitosti po vypučaní.

Všetky ostatné druhy plodín je vhodné ošetrovať podľa potreby už preventívne a prípadne podľa konkrétneho napadnutia danými chorobami alebo hmyzom.

red/ah

Tip na budúci rok

Ako pomôcť prežiť horúčavy ježkom

Počas dlhotrvajúcich horúčav trpí nielen flóra, čiže všetko rastlinstvo, stromy a dreviny, ale aj voľne žijúce zvieratá. Život ohrozujúcemu nebezpečenstvu sú vystavené najmä drobné záhradné a poľné živočíchy.

Ježkom, jaštericiam a ostatným podobným „obyvateľom“ našich záhrad a sadov môžeme poľahky pomôcť prežiť obdobie horúčav bez zrážok jednoduchými napájadlami s vodou. Postavíme im nízke misky spod kvetnáčov, rozmiestnené na miestach ich výskytu a pohybu. Vodu do nich treba pravidelne dolievať, lebo v horúčavách sa rýchlo odparuje. Títo naši malí kamaráti sa nám za to odvdčia zníženým výskytom škodlivého a otravného hmyzu. V najsevernejšej obci nášho mik-

Napájadiel môže byť v záhrade aj viac

rogiónu to majú ľudia odkúšané. Ak sa aj na budúci rok dostavia také horúčavy - klimatológovia tvrdia, že s tým treba rátať - spomeňte si na túto našu radu.

Karol Dzugas, foto autor

Tradície v Haniske už nezaniknú

Podarilo sa! Spevácka skupina Hanišťanka vydala DVD o ľudových tradíciách v Haniske. Domácim ho predstavili počas osláv 755. výročia prvej písomnej zmienky o obci.

Dielko, ktoré s prestávkami vznikalo rok, zachytáva slovom, piesňami a obrazom miestne zvyky – haništiansku svadbu a čepenki, pletki pri lúpaní kukurice aj zimné zvyky na Ondreja. Scenár

vytvorila zo spomienok miestnych pamätníkov i svojich **Marta Hegyköziová**. Ako pravé gazdiné zakomponovali speváčky do videa aj jedlá typické pre konkrétnu udalosť, napríklad čepenkovi kolač svaščak. „V kultúrnom dome, kde sme vytvorili dedinskú izbu, sme varili kukuričnú kašu – zamešku, na ktorej si všetci účinkujúci pochutili,“ prezrádza **Margita Šemnická**, vedúca skupiny. Natáčania v hiži i v uliciach Hanisky sa chopil miestny obyvateľ **Stanislav Šiliga**. Hudobne žienky doprevádzal **Erik Korfant**, v našom regióne už známy-to harmonikár.

Prvý vydaný kus pokrstili v nedeľu 28. augusta pravým domácim slivkovým lekvárom. „Výchádza to opäť z histórie. V našej dedine sa vždy darilo slivkám a v každom dome sa varil lekvár,“ vysvetľuje pani Margita. Krstní otcovia **Ander**

Ander z Košíc: Nech ide do sveta!

z Košíc a Vilo Kalman z Drišľaku uvedenie DVD zvládli nonšalantne, aj keď, ako sami povedali, radšej by krstili poriadnou slivovicou... Dielko bude dostupné zadarmo na obecnom úrade a uverejnené aj na internete.

Monika Floriánová, foto autorka

Hanišťanka spieva už 11 rokov. O tradície sa báť nemusia, keďže majú v obci mladých pokračovateľov – skupinu Haniščane

Klubovčanka na lazoch

Na podujatí Gazdovanie na Hriňovských lazoch náš región Hornád prezentovala ženská spevácka skupina **Klubovčanka** z Čane. Na Raticovom vrchu mali stánok Východniarsky dvor, ktorý ozdobili farebnými obrusmi, servetkami, kobercami tkanými na originálnych krosnách, ktoré predstavili obrazom aj na plagátoch. Ponúkali plnenú kapustu s perkeltom, kapustové lokše, kysnuté koláče. Záujem bol veľký. Predstavili sa aj na galaprograme (na fotke). Okrem nich východne Slovensko reprezentovala už len ľudová

hudba **Radoslava Kertisa** z Košíc. Na lazoch prebiehali ukážky mnohých poľnohospodárskych prác – počnúc orbou volmi až po žatvu a zber zemiakov – ako aj početných remesiel, napríklad bielenie a rosenie plátna, výroba papiera, šindľov, povriesiel, čiernej keramiky či drevených krížov. Klubovčanky potešilo, že sa o nich veľmi dobre staral organizátor **Martin Klimek** a za účasť na vynikajúcom priebehu podujatia im poďakoval i primátor Hriňovej **Stanislav Horník**.

Jolana Bittová/kčj

Studňa lásky ožila

V regióne máme všelijaké studničky, ale studňu venovanú láske len jednu. Vo Vyšnej Myšli pod železničnou stanicou.

„Studňu na briežku som objavil pred mnohými rokmi. Bola zarastená metrovými kríkmi a prikrýta prehnitým plechom. Tak som si povedal, že ju obnovím,“ spomína starosta **Marek Habina**. „Neskôr som zistil, že v 70. rokoch slúžila na napájanie dobytká a má, podľa našich meraní, hĺbku 17 metrov. Čas letel a letel, no až teraz sa ju podarilo oživiť.“ K murovanej studni, bezpečne chránenej mrežou, vedie chodník a schody, ktoré boli kedysi tiež zaspané. Spoločnosť jej už robí kovaná lavička s motívom ruže, kde si môžu zamilovaní (samozrejme aj iní) posediť. Čoskoro jej okolie skrásia aj živé ruže. „Tu v blízkosti máme veľké prepojené červené srdcia, na ktoré si môžu zalúbenci každého veku uzamknúť kladku a kľúčik potom

Nová dominanta Vyšnej Myšle

vhodiť do studne, alebo si ho zobrat so sebou ako dôkaz svojej lásky,“ približuje starosta, ktorý nápad dotiahol do detailov. Sen o studni lásky mu pomohli zrealizovať zamestnanci obce s podporou poslancov obecného zastupiteľstva.

Monika Floriánová, foto ocú Vyšná Myšľa

Rozmaring tancoval v krajine tulipánov

Jedného priam zázračného podujatia sa mali možnosť zúčastniť tanečnice a tanečníci seniorského folklórného súboru **Rozmaring**. Dostali pozvanie na medzinárodný folklórny festival do juhoaholandského mestačka Brunssum. Konal sa na prelome júna a júla.

Zúčastnili sa ho tanečníci a muzikanti z početných kútov sveta, napríklad zo Slovinska, talianskej Sicílie, Severného Írska, Srbska, Ukrajiny, Izraela, Kolumbie, Čile, Ekvádoru či africkej Kene.

S obdivom sme pozerali na ľudové kroje a tance z týchto štátov a počúvali ich hudbu a piesne. S úžasom sme mohli zistiť, aké sú rozdielne naše národné kroje,

štýly našich tancov. Napriek týmto rozdielom zatancovali na večernom slávnostnom galaprograme tanečníci z piatich úplne rozdielnych súborov z rôznych kútov sveta spoločný záverečný tanec.

Na nedeľňajší, vyššie dvojhodinový sprievod Brunssumom boli zvedaví nielen miestni, ale i ľudia zo širokého okolia. Veľmi veľa ich vyšlo do ulíc a odmeňovalo pestro odetých tanečníkov potleskom.

Strávili sme spoločne týchto pár úžasných dní naplnených zážitkami. Domov sme sa všetci vrátili plní pekných spomienok.

Timea Ficzer/ao, foto Rozmaring

Príbeh Sašky s neobvyklými domácimi miláčikmi

Liečia ekzém, tešia dušu

Volám sa Alexandra Gerdová. Mám 12 rokov, bývam v Belži. Slimáky som ako menšia zbierala po záhrade a robila im domčeky v plastových miskách. Starala som sa o ne - hlina, tráva, listy púpavy a do maličkých téglikov voda. Rodičia neboli nadšení, ale zvládli to ☺.

Raz som bola u spolužiačky. V teráriu mala africké slimáky väčšie ako moja dlaň. Ponorila som sa do tejto témy na internete a prehovárala rodičov. Mama súhlasila až vtedy, keď som jej povedala, že ich sliz má liečivé účinky na atopický ekzém. Moja mladšia sestra má totiž toto ochorenie.

Pod vianočným stromčekom ma vlni čakalo veľké prekvapenie. Terárium s príslušenstvom. Slimáky tam síce neboli, ale vedela som, že splnenie môjho sna sa blíži. S ockom boli v predajni a tam sme si so sestrou vybrali dvoch. Odborný názov **lissachatina fulica**, ale my sme im dali mená - Choco a Milka.

Boli maličkí, akurát do dlane, ale ako sme ich krmili, rástli. Majú stravu bohatú na vitamíny - šalát, púpavové listy, jablko, hruška, jahoda, melón, niekedy čučoriedky, sépiová kosť na pevnú ulitu.

Sú obojpohlavné, vo februári mali prvú znášku vajíčok - vyše sto! Oddelila som ich od rodičov, aby ich neskonzu-

movali, dala do osobitnej nádoby a zapla nad nimi svetlo, aby mali teplo. Asi po štyroch dňoch sa vo fľaši začal život - slimáčiky drobné ako korálky sa predierali hlinou a hľadali potravu. Dostali popučenú škrupinku z vajíčok na spevnenie ulity a síce nie veľmi výživnú uhorku, ale tá im dodnes chutí asi najviac.

Po čase som čítala, že je nutné slimáky selektovať. Bola som z toho smutná, lebo ja som chcela všetkých. Nemohli sme ich ani dať do prírody, buď by neprežili, alebo by kvôli ich invázii nebola úroda. Hľadali sme spôsob ako ich niekam šetrne a bez plaču dať. Napadlo mi: dám inzerát do schránky každému v dedine. Urobila som to so súhlasom rodičov a ocko mi pomáhal. Kontaktovala som aj pána starostu. Rada som, že to zavesil na stránku obce. A - ozvala sa pani s dievčatom a my sme im s veľkou radosťou venovali pár slimákov. Ďalšie sme darovali kamarátkam Miriamke a Miške, ktoré majú tiež rady zvieratká. Slimáčikov už má aj náš bratranček Miško a spolu s mamkou majú štvorčlennú rodinku. Pochvalujú si, že nie sú náročnými domácimi miláčikmi. V záhrade jesto vždy niečo, čo im chutí.

Každú znášku vajíčok nesiem ťažko. Nevie sa s nimi rozlúčiť. Musia to robiť rodičia, ale aj tak som spokoj-

ná - vždy mám svojich Choca a Milku. Od malička sa teším zo zvieratiek. Mám aj psika - beagla Chanyho a siamského kocúra Gumpa. Mojm

nom je študovať veterinu: chcem sa stať zverolekárkou a mať v dedine veterinárnu ambulanciu.

Alexandra GERDOVÁ, foto autorka

Valalická krojovaná paráda po 15-ty raz

U nas na valaľe

Činnosti každodenného života nám prídu mnohokrát nezaujímavé a bežné, no s odstupom desaťročí naberajú nostalgický punc a neobvyklé čaro. Je fajn si ho občas nadávkovať, napríklad na Valalickej krojovanej paráde.

Nejedna babička si pri scénke *rajbaňe na jarku* v podaní Paradnich ňeviest zaspomínala na svoju mladosť, na spoločné *diškurki* žien a veselé prespevanie pri práskaní piestom po plachte. Viete si to predstaviť doma v kúpeľni pri automatickej práčke? Do tej mojej sa ledva zmestím ja sama, nieto ešte tri ďalšie susedky. Škoda...

Nádherné a jednoduché boli aj hry detí, ktoré divákovi predviedli hostia z Košíc DFS Hanička. Vonku na lúke či na priedomí, s tým čo tam našli, sa dokázali vyhrať celý deň. A tie milé rečňovanky. Spomeniete si ešte na niektorú? V sále kultúrneho domu vystúpil aj Kadlubček, Kadlubek a Bakšanski Parobci z Kokšova-Bakše. K ich spevu sa pridala nejedna hlas z publika.

K bežnému životu na dedine neodmysliteľne patrili a verím, že ešte pat-

ria, rôzne remeslá. Pri čom si nervy a vystresované telo lepšie oddýchne, ak nie pri stružlikaní, majstrovaní, pletení či zdobení perníkov? Presvedčiť sa o tom dalo na tvorivých dielnach zručných dám **Eriky Vranaiovej**

Valalické ženy pri ukážke prania

z Čečejeviev a **Evy Horváth** zo Sené. A nesmieme zabudnúť na jednu dôležitú tradíciu krojovanej parády. Každá z nich vo Valalickoch začína svätou omšou, po ktorej sa všetci kultúrychti vo folklórnom sprievode presúvajú od farského kostola dedinou do kultúrneho domu. Ten tohoročný septembrový sa zmenil aj na pestrý daždníkový.

Monika Floriánová,
foto Dušan Kmec

Život na dedine v spomienkach

Prvé furmanské preteky v regióne

Sila a krása v jednom

Statné kone s nádhernými hrivami ozdobili na jeden deň Vyšnú Myšľu. Neprišli na výstavu krásy, ale na furmanské preteky, kde predvedli v plnej nádhere svoju zručnosť, šikovnosť a súlad so svojimi furmanmi.

Martin Guľa s Hugom a Ilľou v akcii, pomáha navigátor voza Ján Gavala

O ten zážitok sme mohli prísť, veď kvôli nočnej búrke, ktorá polámala päť stanov a vytrvalému rannému dažďu sa do poslednej chvíle rozhodovalo, či preteky budú. „Šťastie nás neobišlo. O deviatej prestalo pršať, o desiatej vyšlo slnko a začali sa schádzať ľudia. Rozbehli sme to, aj keď s meškaním,“ teší sa starosta **Marek Habina**. Dozvedám sa, že nápad sa zrodil pred tromi rokmi. „Náš rodák **Martin Guľa** pracuje v lese s koňmi a zväza drevo. Zúčastňuje sa aj furmanských súťaží a stále túžil po tom, aby sa urobili jedny preteky v jeho rodnej obci, aby jeho kamaráti prišli k nám.“

Slovo dalo slovo, s vedením Asociácie furmanov Slovenska (AFuS) dohodli termín 10. september a s dobrovoľníkmi pripravili všetko potrebné – drevo, ohrady, rampu, ceny pre furmanov, ovos a vodu pre kone, občerstvenie atď. Nakoniec množstvo divákov obdi-

Organizačný tím pripravil občerstvenie na baloch zo slamy

vovalo šesť párov koní s ich furmanmi v napínavých troch disciplínach - práci s vozom cez prekážky, práci s kladou a silovej súťaži v páre. Najšikovnejší boli **Mišo** a **Pejo** s gazdom **Rastom Ďuriacom** z Brezovice.

Náš Martin, ktorý starostlivo pripravil trať, so svojimi partákmi z lesa 11-ročným **Hugom** (plemeno švédsky arden) a 14-ročnou **Ilľou** (muránsky norik) obsadili piatu priečku. Na otázky odpovedali kývaním hlavy. Preložím: „Bolo

príjemne pod mrakom, bavili sme sa. Lepšie ako makačka v hore. Občerstvenie výborné, diváci povzbudzovali. Prišiel nás pozrieť aj dajaký Trnka. ...Ilľa, nechaj mi kus ovsa!“

Počas pretekov mohli ľudia sledovať sochára **Martina Kalmana**, ako vyrezáva z kusu dreveného kmeňa sochu. Zaujímavá bola aj výstava pluhov a strojov na údržbu futbalového ihriska.

Monika Floriánová,
foto **Milan Elšík, FB Trnka**

DHZ Kokšov-Bakša

Zakladá budúcu generáciu hasičov

Veľkú radosť majú dobrovoľní hasiči z Kokšova-Bakše zo svojich najmenších zverencov.

Majú za sebou prvé územné súťaže mladých hasičov do osem rokov - v júni v Čečejovciach a v septembri v Drienovci, kde sa im podarilo

Tím Kokšova-Bakše vo finále KEHL

získať v kategórii dievčat druhé a medzi chlapcami štvrté miesto.

Drobčov trénujú predseda DHZ **Vladimír Račko**, **Marek Popper** a **Michal Hudák**. „Deti sú nadšené, z troch disciplín majú najradšej striekanie vodou na terč,“ vraví Vladimír. „Oslovili sme menšie deti, pretože tínedžerov je dnes ťažké nadchnúť. Popri futbale sme v obci vytvorili ďalšiu možnosť pre šport. Náš zbor má priemerný vek 40 rokov, musíme si pripraviť nasledujúcu generáciu.“ V tento prvý rok prípravky absolvovalo už deväť tréningov dobrovoľnej požiarnej ochrany okolo 12 detí.

Vzorom sú im dospelí hasiči, ktorých v plnej polnej mohli sledovať na domacom ihrisku 3. septembra na finále Košickej hasičskej ligy (KEHL). Svoje sily a zručnosti si zmeralo deväť

mužských a štyri ženské tímy z Vtáčkoviec, Beniakoviec, Ploského, Trhovišta, Chrastného, Hendrichoviec a Kokšova-Bakše. Predseda vysvetľuje význam súťaží: „Požiarny šport je doplnkový

tréning pre hasičov. To, že sa navzájom na súťažiach spoznáme a otestujeme, nám pomáha pri reálnych zásahoch v teréne. Aj v rámci okrsku, kde sú zahrnuté DHZ z okolitých obcí, máme spoločný výcvik na jednu tému, aby sme boli zohraní.“

Monika Floriánová, foto DHZ

Pri najobľúbenejšej disciplíne

Výlety našich seniorov

Ani tento rok nezabudli v sokolianском klube dôchodcov spolu so starostom **Františkom Beregszászim** na svojich starších aj mladších a zorganizovali pre nich celodenný výlet do Maďarska. Za symbolické euro sa odviezli autobusom na termálne kú-

palisko Sárospatak. „Bolo mi naozaj potešením vidieť radosť našich spoluobčanov. Starší i mladší mi na výlete hovorili o svojich malých každodenných problémoch, o veciach, ktoré treba vylepšiť, ale aj o tom, čo funguje a kedy sú spokojní. Vedenie klubu dôchodcov oddychovať určite nebude dlho. Ako ich poznám, už v týchto chvíľach pripravujú nejakú ďalšiu akciu,“ s úsmevom poznamenal starosta.

Pre seniorov pripravili výlet aj v Nižnej Hutke - na Kežmarský hrad a termálne kúpalisko Vrbov. Uprostred sedí organizátorka **Katka Pástorová**

mf/ao, foto ocú N. Hutka

Valalické športové úspechy

► Zbierali medaily a skúsenosti

Stolný tenis vo Valalikoch je v dobrej kondícii, aj mladí hráči, ktorí zbierali na letných turnajoch zaslúžené ovocie svojich tréningov.

Tím starších žiakov v zložení **Róbert Olejník, Sebastian Sepeši** a **Luca Sepeši** sa na majstrovstvách SR v stolnom tenise družstiev v Ružomberku prebojovali do semifinále. Domov si priniesli bronzovú medailu po vyrovnanom zápase proti Devínskej Novej Vsi.

Medzinárodnú konkurenciu okúsili hráči STO Valaliky **Luca Sepeši, Juraj Németh, Nina Némethová, Darina**

Kolesárová a **Katarína Palenčárová** na turnaji Satellite Tour 2022, ktorý prebiehal v troch mestách. „Najlepšie si počínala Nina, ktorá skončila v Senici na 2. mieste v kategórii jednotlivcov U19. V českom Havířove sme sa, napriek našej bojovnosti, na stupienku víťazov neumiestnili. V Hluku sme v kategórii družstiev (Némethová, Guasardo) obsadili 3. miesto,“ približuje výsledky tréner **Milan Sepeši**.

Nina Némethová zbierala skúsenosti aj ako hráčka 16-člennej slovenskej výpravy SSTZ v srbskom Belehrade na majstrovstvách Európy mládeže. Vyhrala svoje prvé individuálne zápasy a dostala sa do hlavnej súťaže.

Mladí športovci na Satellite Tour 2022. Zľava: Luca, Juraj, Nina, Darina a Katka

► Hurá, postúpili sme!

Veľkú radosť prežívajú fanúšikovia valalického futbalu. Áčku mužov sa po dlhých rokoch konečne podarilo zvíťaziť I. triedu ObFZ Košice-okolie a postúpiť o súťaž vyššie do VI. ligy Košicko-gemerskej VsFZ.

„Po odohraní jesennej časti sme stáli na prvej priečke tabuľky. Súťaž bola až do konca veľmi vyrovnaná a zamotaná, vyhrať mohol každý s každým. Do posledného zápasu s Rozhanovcami sme nastupovali s takou vierou, že už pred ním sme vybavovali víťazné oslavy,“ neskrýva radosť tréner **Martin Leško**. „Sme veľmi radi, že táto partia zložená z va-

lialických chlapcov to dokázala. Mužstvo je relatívne mladé, ale ak ostane pokoje, tak máme postarané o náš mužský futbal na pár rokov dopredu.“ V kádri áčka majú teraz, na dnešné pomery futbalu na dedinách, neuvieriteľných 25 aktívnych hráčov.

Nad miestnym futbalovým klubom však ešte visí čierny mrak v podobe dlžôb a exekúcie vo výške 4000 eur. Novému vedeniu klubu sa aj s výdatnou pomocou darcov, ktorí štedro prispeli do dobrovoľnej zbierky - za týždeň poslali 2350 eur, darí tento mrak zmenšovať. „Ďakujeme všetkým z celého srdca za každé jedno euro!“

Monika Floriánová, foto Milan Sepeši

V Seni sa atletike darí

Rovina, na ktorej leží najjužnejšia obec nášho regiónu, je pre atletiku ako stvorená. V Seni sa to aj potvrdilo. Ako posledné vybavenie, ktoré na štadióne v areáli tunajšej základnej školy doteraz chýbalo, pribudla v septembri klieťka na hod diskom a kladivom. To znamená, že sa tu už môžu konať kompletne atletické súťaže pre deti a mladých zo širokého okolia. Ako informoval **Jozef Hudák** z neziskovej organizácie SOPKA, investícia, na ktorej spolupracovali so ZŠ, dosiahla 6 tisíc eur, z čoho polovicou prispel Košický samosprávny kraj.

red, foto SOPKA

Beh lezúňov a detí

Už z diaľky bolo počuť radosť a smiech detí, ktoré sa stretli na 5. ročníku Behu lezúňov a detí do 15 rokov na ihrisku FK Čaňa. Srdcami organizačného štábu sú **Jaroslav Fedor** a **Jozef Hudák**, ktorým prvotná myšlienka na takéto podujatie vraj skrsla pri dobrom pive. Súťažilo sa v šiestich chlapčenských a dievčenských kategóriách a v špeciálnej skupine lezúňov, teda detí, ktoré ešte plne nedorástli na behanie. Spolu sa zúčastnilo 60 detí a všetky boli vo vytržení, keď na záver organizátori prizvali hasičov s penou.

Najmenší zdolávali štvormetrovú trať

Obec si veľmi cení účasť všetkých detí a ich rodičov na akcii.

ger/reč, foto ocú Čaňa

Povstali z gaučov

Ďalšia tradícia, ktorá sa rodí pri príležitosti osláv Slovenského národného povstania (1944) - popri kladení vencov pri pamätníku v Skároši? Turisti a milovníci prírody zo Skároša a oboch Myšľí sa stretli na vopred určených miestach v jednotlivých obciach, aby si turistickým pochodom pripomenu-

li 78. výročie vypuknutia SNP. Spoločne sa všetci potom stretli v malebnom prostredí chaty Karolka, kde ich už čakal voňavý guláš, orosené pivo a ďalšia dávka dobrej nálady. Trojstretnutie malo veľmi pozitívny ohlas, na budúci rok sa chcú stretnúť znova.

OcÚ Skároš/ah

Starostovia Marek Habina, Miroslav Sisák a Lubomír Vranka

Z praveku medzi ruže

No nie je to paráda? Absolvujete Cestu do praveku, dokonca si tam pod odborným vedením zhotovíte hlinenú nádobu na pradávny spôsob a potom sa mikrobusedom z hornej časti Nižnej Myšle - z Várheďa - presuniete do dolnej, k Hornádu, do Rozária u Bohušov. Prehupnete cez tisícročia a ocitnete uprostred krásy stoviek a stoviek ruží v tej najaktuálnejšej prítomnosti.

Anna Bohušová: „Osemmiestny mikrobused sme poskytli grátis. Počas všetkých letných Ciest do praveku v archeoskanzene sa otočil mnohokrát. Dovedna si kombináciu pravek a záhony ruží vychutnali stovky záujemcov. Poznanie a krása sa snúbia aj takýmto spôsobom.“

kčj

Kalendár podujatí

15. október Beh Myšľou, Nižná Myšľa
22. október Košickopolianska desiatka, Košická Polianka
30. október Ukončenie sezóny na archeoskanzene, Nižná Myšľa

11. - 13. november .. Oblastná výstava zvierat, Geča
11. december Výstava betlehemov, Valaliky

Prispeli k slovenskému rekordu

Ostrieľanejší a bohatší na zážitky sú chlapi z Hanisky. Na futbalovom turnaji mládeže do 11 rokov Futbal v meste postúpili do veľkého finále v Bratislave ako jediné dedinské mužstvo.

Na celoslovenskú súťaž, ktorá prebiehala v šiestich okresných mestách pod záštitou reprezentanta SR **Mareka Hamšíka**, nastúpili haništianski prípravkári na poslednú chvíľu, po vypadnutí jedného z tímov. Stálo to za to. „Zahrali sme si proti silným košickým mužstvám, ktoré nás preverili po hernej stránke. Skupinu sme vyhrali bez straty bodu, vo finále sme tesne prehrali s FC Košice 2:1. Druhé miesto a postup na celoslovenské kolo je fantastický úspech,“ oceňuje príležitosť predseďa klubu **Vladimír Havrila**.

V augustovom finále 16 najlepších tímov U11 v Bratislave sa chlapi tešili len z jedného víťazného zápasu, ale dodnes nadšení spomínajú na vláčikový výlet po hlavnom meste, výhľad z hradu či na

Výhra 200 eur na nákup športového oblečenia potešila

návštevu zápasu Slovana s Mostarom. Viacerí z nich cestovali vlakom a spali v hoteli prvýkrát v živote. Navyše sa zapojili aj do reťaze 155 ľudí žonglujúcich s loptou na nohe, ktorí vytvorili nový ustanovujúci slovenský rekord.

„Ako tréner som na nich strašne hrdý. Chlapi sa nezlakli ani jedného súpera a hrali pekný kombinačný futbal. Hoci to bol turnaj do 11 rokov, v našom tíme sme mali troch 9-ročných hráčov - **Krisťan Majoroš, Rišo Čarný, Edko Hilovský** a štyroch 11-ročných - **Marko Mikloš, Erik Česelka, Matej Čamaj** a **Branko Mura**. Aj keď boli v zraťom viditeľne menší, išli ako pílky,“ prezrádza tréner **Marcel Majoroš**. Spolu s **Gabim Čarným** učia chlapi nielen kopať, ale ich aj vychovávajú k slušnosti, fairplay a zodpovednosti. „Ak sa dá a máte čas, pridte ich povzbudiť na každý zápas. To je to najviac, čo pre nich môžete urobiť. V Haniske môže opäť vyrásť skvelá generácia futbalistov. Talenty, ako vidno, máme.“

Monika Floriánová,
foto OZ Naša Haniska

Štart ako hrom

Horský cyklista šesťročný **Matias Kováč** zo Sene (na obrázku) je absolútnym víťazom detskej MTB ligy Slovensko Východ. Ďalší triumf pridal u susedov v Maďarsku, kde vyhral sériu pretekov Borsod MTB v kategórii do 7 rokov. Nový seniarsky cykloklub SB-Bikers žne aj ďalšie úspechy. Družstvo skončilo druhé na 22 km trati pretekov v Košiciach, spomedzi žien obsadila **Katarína Chripková** tretie miesto.

ocú Seňa/red

Športové hody v Čani

V rámci dňa obce sa v metropole regiónu aj toto leto konali turnaje, na ktorých sa zúčastnili hráči z viacerých našich obcí. Medzi volejbalistami sa k víťazstvu prebojovalo zmiešané družstvo z Hanisky, Ždane a Čane. Tenisový turnaj vo štvorhrách sa na dvorcoch ZŠ Čaňa stal korisťou dvo-

jice **Stankovič/Kolinovský** (Čaňa/Trstené), ktorí v rozhodujúcom súboji zdolali čanianske duo **Bobal/Palčík**. A v súbojoch starých pánov vo futbale zostala trofej doma, aj keď víťazi museli triumf potvrdiť až pri strelách zo značky pokutového kopu.

Róbert Janotka/ah

Prvýkrát na medzinárodnej súťaži

Chlapi futbalovej prípravy U11 z Kokšova-Bakše ukázali svoje talenty prvýkrát na medzinárodnom turnaji mládeže Budweis Cup v Čechách. Išlo o veľkú vec, veď doteraz najďalej hrali zápas v Rožňave.

V areáli Akadémie SK Dynamo České Budějovice vytvárali fandiari rodičia skvelú atmosféru. Chlapi pod vedením trénerov **Martina Stolára** a **Petra Budzogu** vyhrali skupinu a okúsili hru o medailu. Nakoniec ju nezískali, v očiach chlapcov bolo vidno sklamanie i slzy, keďže veľmi túžili doniesť domov trofej. Ale obsadiť 4. miesto zo 16 zúčastnených mužstiev zo šiestich krajín je obrovský úspech!

„Sme na nich hrdí, že aj napriek júnovým horúčavám na ihrisku bojovali až do konca. Hrali celým srdcom, vydali zo seba, čo bolo v ich silách. Aj

keď získali nepopulárne štvrté miesto, o to viac skúseností a zážitkov si odtiaľ odniesli. Ukázali hru, ktorou sa prezentovali celú sezónu.“

Malí futbalisti mohli nahliadnuť do väčšieho športového sveta len vďaka sponzorom, rodičom a príspevku obce na dopravu vo výške 1 500 eur. Prípajame ešte odkaz od trénerov a hráčov: „Ďakujeme vedeniu klubu TJ FK Kokšov-Bakša a všetkým, čo sa o náš futbal starajú a vytvárajú deťom kvalitné podmienky na tréningy a zápasy.“

Monika Floriánová,
foto TJ FK Kokšov-Bakša

V Českých Budějoviciach preslávili klub z malej dedinky

Abovský hlásnik, štvrtročník Regionálneho združenia obcí Hornád. Adresa: Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, **web:** www.regionhornad.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová - tel: 0905 812 883, **redaktori:** Mgr. Anton Oberhauser - tel. 0911 291 255, Ing. Monika Floriánová, **redakčná rada:** predseda Mgr. Karol Dzugas, členovia Ing. Miloš Barcal, Mgr. Monika Gergelová, JUDr. Ľubomír Vranka, Ing. Štefan Petrik, Mgr. Denisa Vargová, Ing. Ján Kokarda, **distribúcia** - Obecný úrad Ždaňa, tel. 055/698 00 21. Vychádza ako štvrtročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** ROTAPRINT, s.r.o. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.